

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 413 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochildiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B. Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ ALMGSI ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELİ.....	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH.....	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB- QUVVATLASH

Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich

Iqtisodiyot fakulteti, i.f.f.d (PhD), kafedra dotsenti

Namangan davlat texnika universiteti

email: nbahriddinov@lincolnucsf.edu

ORCID: 0000-0002-3765-5778

Annotatsiya. Ushbu maqolada xo'jalik yurituvchi subyektlarning innovatsion faoliyatini investitsiyalar yordamida qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, ularning iqtisodiy samaradorligi, amaliyotdagi qo'llanilishi va rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Davlat va xususiy investitsiyalar, venchur kapital, grantlar va soliq rag'batlari orqali innovatsiyalarni moliyalashtirishning afzalliklari hamda cheklovlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: innovatsiya, investitsiya, xo'jalik yurituvchi subyektlar, moliyalashtirish, raqobatbardoshlik.

Abstract. This article analyzes the mechanisms of supporting innovative activity of business entities through investments, their economic efficiency, and development prospects. The roles of public and private investments, venture capital, grants, and tax incentives in financing innovation are discussed.

Keywords: innovation, investment, business entities, financing, competitiveness.

Аннотация. В статье анализируются механизмы поддержки инновационной деятельности хозяйствующих субъектов с помощью инвестиций, их экономическая эффективность и перспективы развития. Рассматриваются государственные и частные инвестиции, венчурный капитал, гранты и налоговые стимулы как инструменты финансирования инноваций.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, хозяйствующие субъекты, финансирование, конкурентоспособность.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlarning raqobatbardoshligini ta'minlashda innovatsion faoliyat muhim o'rin tutadi. Investitsiyalar innovatsiyalarni joriy etish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarni shakllantiradi. Shu bois, investitsiya mexanizmlarini takomillashtirish iqtisodiy o'sishning muhim omili hisoblanadi. Ushbu bo'limda innovatsion rivojlanishning nazariy asoslari va investitsiyalarning roli yoritiladi.

Zamonaviy iqtisodiyotda bilimlar iqtisodiyoti, raqamlashtirish va texnologik yangilanishlar ustuvor yo'nalishlarga aylandi. Korxonalar innovatsion mahsulot va xizmatlar orqali bozor ulushini kengaytiradi, xarajatlarni kamaytiradi va samaradorlikni oshiradi. Investitsiyalar esa ushbu jarayonlarning asosiy drayveridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlarda innovatsiyalarni moliyalashtirishning turli modellari taklif etilgan. Ba'zi mualliflar davlatning faol rolini ta'kidlaydi, boshqalari esa xususiy sektor va venchur kapitalning ahamiyatini ko'rsatadi. Ushbu tadqiqotda tahliliy, taqqoslama va statistik usullardan foydalanildi.

Amerikalik boshqaruv bo'yicha mutaxassis P.Druker innovatsiyaga nisbatan yanada kengroq yondashuvni chiqdi, ya'ni "Yangilik kiritish – bu murakkab tizim bo'lib, uning yordamida g'oyalar va ixtirolar birinchi marta tijorat voqeligiga aylanadi. Bu – mahsulot yoki xizmat turlarini bozorga chiqarish, iqtisodiyotga muvaffaqiyatli joriy etish, demakdir"¹ ishlab chiqdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv, iqtisodiy tahlil va sintez usullari qo'llanildi. Ma'lumotlar ochiq manbalar va rasmiy statistika asosida umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Investitsiyalar innovatsion loyihalarning hayotiyiligini ta'minlaydi. Ular tadqiqot va ishlanmalar (R&D), tajriba-sinov ishlari, kadrlar tayyorlash va infratuzilmani rivojlantirishga yo'naltiriladi. Davlat investitsiyalari ko'pincha strategik sohalarga qaratiladi, xususi investitsiyalar esa bozor samaradorligini oshiradi.

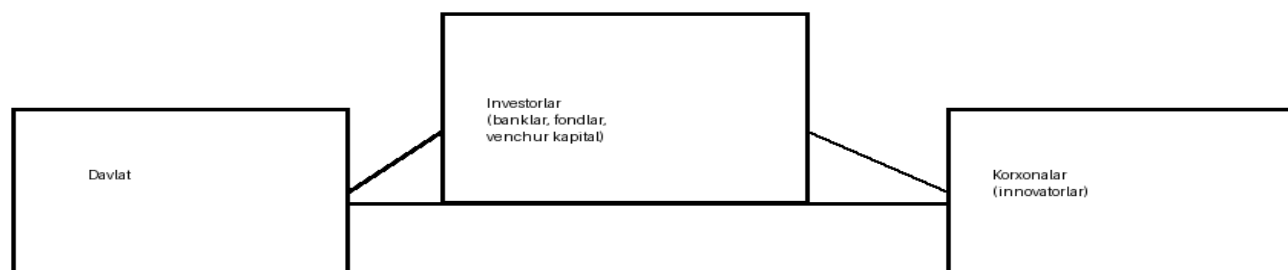
Venchur kapital yuqori riskli, ammo yuqori daromadli loyihalarni moliyalashtirishda muhim o'rin tutadi. Grantlar va subsidiyalar esa boshlang'ich bosqichdagi innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlaydi.

Rivojlangan mamlakatlarda innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash uchun kompleks ekotizim shakllangan. Texnoparklar, biznes-inkubatorlar va akseleratorlar investitsiyalarni jalb etishda muhim rol o'ynaydi. Milliy amaliyotda ham ushbu instrumentlarni kengaytirish dolzarbdir.

Soliq imtiyozlari, kafolatlar va davlat-xususi sheriklik mexanizmlari investitsiya muhitini yaxshilaydi.

Quyidagi keltirilgan jadval va rasmda investitsiya instrumentlari va ularning innovatsion faoliyatga ta'siri umumlashtirilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, instrumentlar kombinatsiyasi eng yuqori samarani beradi. Shuningdek, institutsional muhitning sifati muhim omil hisoblanadi.

Korxonalar uchun barqaror moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish tavsiya etiladi (1-rasm).

1-rasm. Investitsiyalar orqali innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash modeli²

1-rasmda davlat, investorlar va korxonalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik orqali innovatsion faoliyatni moliyalashtirish mexanizmi ko'rsatilgan. Ushbu modelda innovatsion faoliyatni rivojlantirish jarayonida uchta asosiy subyekt – davlat, investorlar va korxonalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik aks ettirilgan. Davlat soliq imtiyozlari, grantlar va kafolatlar orqali qulay institutsional muhitni shakllantiradi. Investorlar (banklar, investitsiya fondlari va venchur kapital) moliyaviy resurslarni taqdim etadi. Korxonalar esa ushbu mablag'lar asosida ilmiy-tadqiqot ishlari, yangi texnologiyalar va innovatsion mahsulotlarni joriy etadi. Model shuni ko'rsatadiki, ushbu uch tomonlama hamkorlik innovatsion jarayonlarning barqarorligini ta'minlaydi va iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi (1-jadval).

1-jadval. Innovatsiyalarni moliyalashtirish instrumentlari³

Instrument	Manba	Afzalliklari	Cheklovleri
Grantlar	Davlat va fondlar	Qaytarilmaydi, riskni kamaytiradi	Tanlov cheklangan, byurokratiya
Soliq imtiyozlari	Davlat	Likvidlikni oshiradi	Budjetga yuk
Venchur kapital	Xususi investorlar	Tez o'sish, ekspertiza	Ulusdan voz kechish
Kreditlar	Banklar	Tezkor moliyalashtirish	Foiz xarajatlari

1 P.Druker Noviy biznes.- M.: Ekonomika, 1993.

2 Muallif tomonidan tuzilgan.

3 Jahon banki va OECD hisobotlari asosida muallif tomonidan umumlashtirilgan.

1-jadvaldan ko'rinib turibdiki, har bir instrumentning o'ziga xos afzallik va cheklovlari mavjud bo'lib, ularni kompleks qo'llash samaradorlikni oshiradi. Innovatsion faoliyatni moliyalashtirishda qo'llaniladigan asosiy instrumentlar, ularning manbalari, afzalliklari va cheklovlari qiyosiy tahlil qilingan. Ko'rinib turibdiki, har bir moliyalashtirish instrumenti o'ziga xos iqtisodiy mazmun va amaliy ahamiyatga ega.

Grantlar, asosan, davlat va turli fondlar tomonidan taqdim etilib, ularning eng muhim afzalligi qaytarilmasligi va innovatsion loyihalar bilan bog'liq moliyaviy risklarni kamaytirishidir. Bu, ayniqsa, boshlang'ich bosqichdagi ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari uchun muhim hisoblanadi. Biroq grantlar tanlov asosida ajratilishi va byurokratik jarayonlarning mavjudligi ularning amaliyotda qo'llanilishini ma'lum darajada cheklaydi.

Soliq imtiyozlari davlat tomonidan qo'llaniladigan muhim rag'batlantiruvchi instrument bo'lib, ular korxonalarning ixtiyorida ko'proq mablag' qolishiga, ya'ni likvidlikning oshishiga xizmat qiladi. Natijada, korxonalar ushbu qo'shimcha resurslarni innovatsion loyihalarga yo'naltirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, soliq imtiyozlarining keng qo'llanilishi davlat budjeti daromadlarining qisqarishiga olib kelishi mumkin, bu esa mazkur instrumentning asosiy cheklovi sifatida namoyon bo'ladi.

Venchur kapital xususiy investorlar tomonidan taqdim etilib, yuqori o'sish salohiyatiga ega bo'lgan innovatsion loyihalarni moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Uning afzalligi nafaqat moliyaviy resurslar, balki investorlarning tajribasi va boshqaruv ekspertizasining ham jalb etilishidadir. Biroq venchur kapitalni jalb qilish jarayonida korxona ma'lum ulushidan voz kechishga majbur bo'ladi, bu esa mulkchilik va boshqaruv ustidan nazoratning qisqarishiga olib kelishi mumkin.

Kreditlar banklar tomonidan taqdim etiladigan an'anaviy moliyalashtirish manbai bo'lib, ularning asosiy ustunligi mablag'larni nisbatan tezkor jalb qilish imkoniyatidir. Bu korxonalar uchun investitsiya loyihalarini qisqa muddatda amalga oshirishda qulaylik yaratadi. Shu bilan birga, kreditlardan foydalanish foiz xarajatlari bilan bog'liq bo'lib, bu innovatsion loyihalarning umumiy qiymatini oshiradi va moliyaviy yukni kuchaytiradi.

Umuman olganda, jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatni samarali moliyalashtirish uchun ushbu instrumentlardan kompleks va muvozanatli foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu yondashuv bir tomondan risklarni kamaytirs, ikkinchi tomondan innovatsion rivojlanishning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi (2-jadval).

2-jadval. Investitsiya instrumentlarining kutilayotgan ta'siri⁴

Instrument	Innovatsiya faolligi	Raqobatbardoshlik	Risk darajasi
Grantlar	Yuqori	O'rtacha	Past
Venchur kapital	Juda yuqori	Yuqori	Yuqori
Soliq imtiyozlari	O'rtacha	Yuqori	Past
Kreditlar	O'rtacha	O'rtacha	O'rtacha

Ikkinchi jadval investitsiya turlarining innovatsiya faolligi va risk darajasiga ta'sirini qiyosiy baholaydi va innovatsion faoliyatni moliyalashtirishning asosiy instrumentlari ularning innovatsiya faolligi, raqobatbardoshlikka ta'siri va risk darajasi bo'yicha qiyosiy baholangan. Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, turli moliyalashtirish manbalari innovatsion jarayonlarga turlicha ta'sir ko'rsatadi.

Grantlar innovatsiya faolligini yuqori darajada rag'batlantirishi bilan ajralib turadi. Buning sababi, grant mablag'lari qaytarilmas bo'lib, korxonalar uchun moliyaviy bosimni kamaytiradi va ilmiy-tadqiqot hamda tajriba-konstruktorlik ishlarni faolroq olib borish imkonini beradi. Shu bilan birga, grantlarning raqobatbardoshlikka ta'siri o'rtacha darajada baholanadi, chunki ularning samarasi ko'proq uzoq muddatli natijalarda namoyon bo'ladi. Risk darajasining pastligi esa grantlarning eng muhim ustunliklaridan biridir.

Venchur kapital innovatsiya faolligi bo'yicha juda yuqori ko'rsatkichga ega. Bu moliyalashtirish shakli, asosan, yuqori o'sish salohiyatiga ega, ammo riskli innovatsion loyihalarga yo'naltiriladi. Natijada, u korxonalarning texnologik yangilanishini tezlashtiradi va raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Biroq venchur kapital bilan bog'liq risk darajasi ham yuqori bo'lib, bu investorlar va korxonalar uchun muayyan noaniqliklarni yuzaga keltiradi.

Soliq imtiyozlari innovatsiya faolligiga o'rtacha darajada ta'sir ko'rsatadi, chunki ular bevosita moliyalashtirish manbai emas, balki korxona ixtiyorida qoladigan mablag'larni ko'paytirish orqali bilvosita rag'batlantiradi. Shu bilan birga, ularning raqobatbardoshlikka ta'siri yuqori baholanadi, chunki soliq yukining kamayishi korxonalarning xarajatlarini qisqartiradi va bozor pozitsiyalarini mustahkamlaydi. Risk darajasining pastligi esa ushbu instrumentning barqarorligini ta'minlaydi.

4 Ilmiy adabiyotlar tahlili asosida muallif tomonidan baholangan.

Kreditlar innovatsiya faolligi va raqobatbardoshlikka o'rtacha darajada ta'sir ko'rsatadi. Ular, asosan, mavjud loyihalarni kengaytirish yoki modernizatsiya qilish uchun qo'llaniladi. Biroq kreditlar foiz to'lovlari va qaytarish majburiyati bilan bog'liq bo'lgani sababli, risk darajasi ham o'rtacha deb baholanadi. Bu holat korxonalarni innovatsion loyihalarni tanlashda ehtiyotkorlik bilan yondashishga majbur qiladi.

Xulosa o'rinda, jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion rivojlanishni ta'minlash uchun turli moliyalashtirish instrumentlaridan kompleks foydalanish muhim ahamiyatga ega. Bu yondashuv bir tomondan innovatsiya faolligini oshirsa, ikkinchi tomondan risklarni muvozanatlash va raqobatbardoshlikni mustahkamlash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maqola natijalariga ko'ra, innovatsion faoliyatni investitsiyalar yordamida qo'llab-quvvatlash iqtisodiy o'sishning muhim sharti hisoblanadi. Davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish, moliyaviy instrumentlarni diversifikatsiya qilish va institutsional islohotlarni chuqurlashtirish zarur. Kelgusida empirik tadqiqotlar doirasini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. OECD. Innovation Strategy Report. Paris, 2023.
2. World Bank. Innovation and Investment. Washington, 2022.
3. Porter M. Competitive Advantage of Nations. Free Press, 2019.
4. Schumpeter J. The Theory of Economic Development. Harvard, 2018.
5. European Commission. Horizon Europe Programme, 2021.
6. UNCTAD. World Investment Report, 2024.
7. IMF. Global Financial Stability Report, 2023.
8. Kotler P. Marketing Management. Pearson, 2020.
9. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship. Harper, 2017.
10. Uzbekistan State Statistics Committee Reports, 2024.
11. Бахриддинов, Н. (2021). ЎЗБЕКИСТОНДА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ВА СОЛИҚЛАР ЁРДАМИДА РАҚБАТЛАНТИРИШ ТАМОЙИЛЛАРИ. MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS, 68.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100